

แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒)

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาลที่ดีในสถาบันอุดมศึกษาอย่างยั่งยืนให้เหมาะสม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๙ (๕) แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ และในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงออกแนวปฏิบัติไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ แนวปฏิบัติฉบับนี้เรียกว่า “แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒)”

ข้อ ๒ แนวปฏิบัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๒ ในแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๒ ให้สภาสถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาและกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกซึ่งเป็นผู้ที่ระชนกถึงคุณสมบัติของผู้สมควรดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมกับเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา เป็นจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่ง โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาประกาศ ทั้งนี้ ประธานคณะกรรมการสรรหาควรเป็นบุคคลภายนอก สำหรับบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาที่จะมาเป็นคณะกรรมการสรรหาควรผ่านการคัดเลือกจากบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษา และไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร

อนึ่ง มิให้นำความในข้อนี้ไปใช้บังคับกับราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๖ ในแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๖ สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล รวมถึงการจัดให้มีระบบควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ โดยให้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคณะกรรมการธรรมาภิบาลและจริยธรรม และคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงจากบุคคลซึ่งเป็นกลางที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดนโยบาย วางแผน ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามศักยภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

และบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้น ความโปร่งใส การป้องกันและการจัดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ การทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมที่ดีให้แก่บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำพา สถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการและการบริหารจัดการที่ดี นอกจากนี้ ให้สภา สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่กำกับและดูแลกิจการของสถาบันอุดมศึกษา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาอันเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความสมานฉันท์ โปร่งดอง รวมถึงการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรม หรือการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร เพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา

สภาสถาบันอุดมศึกษาควรมีคณะทำงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากลับกรอง ตรวจสอบ และเสนอความคิดเห็นก่อนที่จะนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของสภาสถาบันอุดมศึกษา”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๗ ในแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๗ สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดทำประมวลจริยธรรมของนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีกลไกในการส่งเสริม ตรวจสอบ และบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการ อุดมศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร รวมถึงการออกข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับ หลักเกณฑ์ตามที่กำหนดในแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ นายกสภา สถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหาร บุคลากร นิสิต นักศึกษา ต้องยึดถือ และปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมถึงเป็นการแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ที่จะแสดงความโปร่งใส ในการปฏิบัติหน้าที่

นายกสภาและกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยให้มีคณะกรรมการประเมินซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเป็นกรรมการร่วมด้วย ทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของสภาสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ ผลการประเมินที่สภา สถาบันอุดมศึกษาได้รับจะต้องนำมาใช้ในการพัฒนาและยกระดับสถาบันอุดมศึกษา

ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างสภาสถาบันอุดมศึกษากับอธิการบดีจนทำให้เกิดความเสียหาย แก่สถาบันอุดมศึกษาอย่างร้ายแรง หากนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาหรืออธิการบดี แจ้งสำนักงานปลัดกระทรวงทราบ หรือในกรณีสำนักงานปลัดกระทรวงพบว่ามีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น ให้สำนักงานปลัดกระทรวงเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อให้ออกข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีต่อไป”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๙ ในแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๙ ในการสรรหาอธิการบดี ให้สภาสถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหา ผู้สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดี และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา และเงื่อนไขการได้มา ซึ่งอธิการบดี โดยคำนึงถึงความโปร่งใส และควรมีประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา เป็นสำคัญ

คณะกรรมการสรรหาผู้สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดีควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

(๑) บุคคลภายนอกไม่ต่ำกว่าสองในสามของกรรมการสรรหาทั้งหมด ทั้งนี้ ต้องมีกรรมการ สภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินหนึ่งในสามของกรรมการสรรหาทั้งหมด

(๒) บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาต้องไม่เกินหนึ่งในสามของกรรมการสรรหาทั้งหมด โดยได้รับการคัดเลือกจากบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและต้องมีผู้ใช้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับ รองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดีของผู้เข้ารับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี

อธิการบดีควรมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกินสี่ปี และไม่ควรรดำรงตำแหน่งรวมกัน เกินกว่าแปดปี

เมื่อการสรรหาตามวรรคหนึ่งเสร็จสิ้นแล้ว ให้สภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาให้ได้ข้อยุติว่า ผู้ใดสมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดี โดยการพิจารณาต้องโปร่งใส บริสุทธิ์ และยุติธรรม ก่อนเสนอ สำนักงานปลัดกระทรวงเพื่อดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้อย่างแน่แท้ หรือมีข้อขัดแย้งอย่างร้ายแรงเกิดขึ้นในการลงมติ ตามวรรคสี่ หากสภามหาวิทยาลัยแจ้งสำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานปลัดกระทรวงพบว่า มีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น ให้สำนักงานปลัดกระทรวงเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ต่อรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือ ดำเนินการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๙/๒๕๕๙ เรื่อง การจัดระเบียบและ แก้ไขปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาแล้วแต่กรณีต่อไป

อนึ่ง มิให้นำความในข้อนี้ไปใช้บังคับกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน”

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๗ ในแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓๗ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ การอุดมศึกษาให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีในสถาบันอุดมศึกษา ให้สำนักงาน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน ติดตามและให้คำแนะนำ หรือเสนอแนะต่อสถาบันอุดมศึกษา และให้รายงานผลการดำเนินงาน ต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการควบคุม กำกับและดูแล ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาหากมีประการใดขัดกับพระราชบัญญัติการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษาปฏิบัติตามพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษานั้นก่อน จนกว่าจะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว”

ข้อ ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวดที่ ๖ การกำกับดูแลธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

“ข้อ ๓๘ กรณีข้อบังคับว่าด้วยการสรรหานายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาได้ยังไม่สอดคล้องกับความในข้อ ๑๒ และข้อ ๑๙ ของแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๖ ทั้งนี้ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕

เอนก เหล่าธรรมทัศน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม